

MESLEK SEÇİMİ

MESLEK SEÇİMİ NEDİR VE ÖNEMİ:

Meslek seçimi, bireyin meslekleri çeşitli özellikleriyle değerlendirip kendi ihtiyaçları ve öncelikleri doğrultusunda istenilir yönleri çok, istenmeyen yönleri az olan birine yönelmeye karar vermesidir. İnsan hayatının en önemli noktalarından birisidir. Süreklilik gerektiren aynı zamanda kişilere maddi ve manevi doyum da sağlamaktadır. Kişiler meslek seçiminde pek çok faktörden etkilenmektedir.

MESLEK SEÇERKEN NELERE DİKKAT ETMELİYİZ?

Kendini tanıma

1-Yetenek: Bir kimse bir mesleği ya da ona hazırlayan bir eğitim programını seçerken hangi yetenek türüne ne derece sahip olduğunu düşünmeli ve en çok sahip olduğu yeteneğini kullanabileceği çalışma alanını oluşturmalıdır.

2-Beceri: Kişinin bilişsel, psikomotor veya fiziksel işlev görmesi olarak tanımlanan alanlarda göstermiş olduğu performanstır. Bu alanlarda gösterilen, an içindeki performans düzeyidir.

3-İlgi: İlgi, belli faaliyetlere isteyerek yönelme, bu faaliyetleri kısıtlayıcı koşullar altında bile başka faaliyetlere tercih etme ve bu faaliyetleri yaparken yorgunluk yerine doyum ve haz, bıkkınlık yerine devam etme isteği duyma durumlarında varlığına hükmettiğimiz bir iç uyarıcıdır.

4-Çevre faktörü ve aile yapısı: Bireyin dünyaya geldiği ve içinde yaşadığı sosyal çevre, meslek seçiminde etkilidir. Bireyin ailesinin sosyoekonomik durumu onun göreceği öğrenim düzeyini, bu da dolaylı olarak seçeceği mesleği belirler. Anne ve babalar, çocuklarının bazı yeteneklerini geliştirirken bazı yeteneklerini bastırmada, bazı mesleklere karşı olumlu ya da olumsuz tavır almalarında ve çocuğun kendini algılamasında etkili olmaktadır. Ebeveynler çocuklarının başarı şansını değerlendirerek onlara belli meslek değerleri aşılamaktadırlar.

5-Değerler: Bir mesleğe girme sonucunda o mesleğin getirilerinden elde edilen doyum “Meslek Değeri” olarak adlandırılır. Seçilen mesleğin kazandırdığı saygınlık, prestij, statü, kazanç, diğer olanaklar, güvenli gelir elde etmenin sonucu kendini güvende hissetme mesleğin getirilerindedir ve günümüzde en önemli etmen olarak kabul görür.

6-Psikolojik ihtiyaçlar: İnsan davranışlarının önemli bir kısmı psikolojik gereksinimlerden kaynaklanmaktadır. Ancak çeşitli psikolojik gereksinimler yönünden bireyler arasında farklar olduğunu ve yine çeşitli gereksinimlerin bir kimsede farklı derecelerde bulunduğu gözlenmektedir. Bu durumda insan davranışlarının yönünü ve yetkinliğini belirleyen psikolojik gereksinimlerin meslek etkinlikleri ile de ilgili olması ve bireylerin meslek seçimi kararlarında psikolojik gereksinimlerin de rol oynaması beklenir.

Mesleklerin Özelliklerini Tanıma

Mesleki karar verme sürecinde bireyin kendisini tanımasının yanı sıra iş dünyasını, meslekleri ve kariyer örüntülerini de tanıması gereklidir. Bu anlamda meslekleri inceleme sürecinde şu noktalara dikkat edilmelidir:

1-İşin Adı ve Tanımı

2-İşe Girme Olanakları: Bu iş kolunda eleman talebi nedir? Artıyor mu, yoksa eksiliyor mu?

3- İşin Özelliği: Günlük, haftalık, aylık ve yıllık iş kapasitesi nedir? Bu işte ne gibi faaliyetlerde bulunulur? Önemli ve önemsiz sorumluluklar nelerdir? Kullanılan aletler, malzeme ve makineler nelerdir? Yürütme, sıçrama, ayakta durma vb. koşulları var mı?

4- Çalışma Ortamı: İş hangi coğrafi bölgede daha yoğunudur? Ne çeşit bir çevrede yapılmaktadır? Kapalı bir mekânda mı (büro gibi), yoksa açık çevrede mi yapılmaktadır? Sıcaklık-soğukluk, şiddetli kokular, hareket eden cisimlerle uğraşma gibi şartlardan hangileri vardır? Patlama, yanma, elektriğe kapılma, radyasyon, zehirlenme, düşme, mikrop kapma gibi riskler mevcut mudur? Başka kimseler ile ilişki gerektiriyor mu, ya da bireysel veya grupla çalışma olanakları nelerdir?

5-Kalifikasyon: Mesleğe girme ve emekli olma yaşları nelerdir? Tercih edilen bir cinsiyet var mıdır? Boy ve ağırlık, genel ve istenilen kişilik özellikleri, özel yetenekler nelerdir?

6-Mesleki Kuruluşlar: Bu işle ilgili ne çeşit mesleki kuruluşlar vardır? Üyelerine ne gibi yararlar sağlamaktadır?

7-Hazırlanma: Nasıl ve kaç yıllık öğrenim gerektiriyor? Öğrenim sürecinin gerektirdiği maddi yük çok ağır mıdır?

8-İşe Giriş: İlk işe giriş koşulları (sınav, başvuru, referans vb.) nelerdir? Kesinlikle iş deneyimi aranmakta mıdır? İşe başlama derece ve kademesi nelerdir? Yabancı dil bilme tercih nedeni midir?

9-İşte İlerleme: Çalışanlar arasında yükselebilme oranı ve yükselme koşulları nelerdir?

10-Kazanç Durumu: İşte en az ve en çok ortalama kazanç durumu nedir? Yüksek kazanç elde etme imkânları var mıdır?

11-İşin Avantaj ve Dezavantajları: Bu işte çalışanların sevdikleri ve sevmedikleri taraflar nelerdir? Çalışma saatleri, izin imkânları, çalışanların yaşam süreleri, tehlike ve kazaları, işin saygınlığı, diğer işlere göre cazip tarafları nelerdir?

Bireyin Özellikleri İle Mesleğin Özellikleri Arasındaki Ortak Noktaların Belirlenmesi

Birey kendi özelliklerini ve mesleğin özelliklerini inceledikten sonra şunlara dikkat etmelidir:

- Kendi özellikleri ile mesleğin özellikleri ne derece uyuyor.

- **Meslekle uyuşmayan özellikler, meslek yaşamını olumsuz yönde etkileyecek türden mi?**

Örneğin; kişilik yapısı ve sosyal yaşantısından dolayı insanlardan fazla hoşlanmayan ve sinirli yapıya sahip birinin psikologluk, hemşirelik, öğretmenlik gibi mesleklerde başarısız olma ihtimali yüksektir. Ayrıca birey, istekleri doğrultusunda bir meslek tercihi yapmadığında, ne içinde bulunduğu meslekte yeteneklerini kullanıp başarılı olabilir ne de mutlu bir birey olarak mesleğini sürdürebilir. En önemli şey: Nasıl ki işini seven bir öğretmen, öğrencileriyle daha yakından ilgilenir ve onları başarıya ulaştırmaktan ve geleceğe hazırlamaktan mutluluk duyuyorsa ya da işini sevmeyen bir mühendisin planladığı yapılar sağlam olmayabiliyorsa; çalışarak geçirdiğiniz zaman, gösterdiğiniz performans, yapacağınız doğru tercihle birleştiğinde kazanacağınız en büyük şey mutlu bir yaşam olacaktır, mesajı meslek seçimi konusunda verilecek en doğru mesajdır.

"Sevdiğiniz işi yaparsanız, bir gün bile çalışmış sayılmazsınız"

- Konfüçyüs -

